

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ

Εκεί που φύτρωνε φλησκούνι και άγρια μέντα
κι έβγαζε η γη το πρώτο της κυκλάμινο
τώρα χωριάτες παζαρεύουν τα τσιμέντα
και τα πουλιά πέφτουν νεκρά στην υψικάμινο.

Εκεί που σμίγανε τα χέρια τους οι μύστες
ευλαβικά πριν μπουν στο τελεστήριο
τώρα πετάνε τ' αποτσίγαρα οι τουρίστες
και το καινούργιο παν να δουν διωλιστήριο.

Εκεί που η θάλασσα γινόταν ευλογία
κι ήταν ευχή του κάμπου τα βελάσματα
τώρα καμιόνια κουβαλάν στα ναυπηγεία
άδεια κορμιά σιδερικά παιδιά κι ελάσματα.

Κοιμήσου Περσεφόνη
στην αγκαλιά της γης
στον κόσμο το μπαλκόνι
ποτέ μην ξαναβγείς.

Νίκος Γκάτσος

φλησκούνι και άγρια μέντα: αρωματικά φυτά
μύστες: αυτοί που μυούσαν στα Ελευσίνια μυστήρια
ελάσματα: μεταλλικές πλάκες

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΑΡΠΑΓΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ

Η Περσεφόνη ήταν κόρη της Δήμητρας (θεά της φύσης, της άνοιξης και της γεωργίας) και του Δία. Η Περσεφόνη έπαιζε σε μια πανέμορφη, καταπράσινη περιοχή, όταν είδε ένα πανέμορφο νάρκισσο και θέλησε να τον κόψει. Τότε εμφανίστηκε ο Άδης (Πλούτωνας, θεός του Κάτω Κόσμου) και την έκλεψε, αφού προηγουμένως είχε πάρει τη συγκατάθεση του Δία. Η Δήμητρα μάταια έψαχνε να τη βρει. Κάποια μέρα μίλησε με τον βασιλιά Ήλιο, ο οποίος της εξήγησε τι είχε γίνει,

κι αυτή έχοντας θυμώσει παρά πολύ με το Δια που επέτρεψε την αρπαγή της κόρης τους, αντί να γυρίσει στον Όλυμπο, μεταμορφώθηκε σε γριά και άρχισε να περιπλανείται στις πόλεις. Έτσι έφτασε στην Ελευσίνα όπου ζήτησε να της χτίσουν έναν ναό κάτω από την Ακρόπολη. Αποσύρθηκε στον ναό λοιπόν, έκοψε κάθε επαφή με τον κόσμο και όλη μέρα θρηνούσε για τον χαμό της Κόρης της μέχρι που η γη έπαψε να βλασταίνει και ο αφανισμός των ανθρώπων απειλούσε τον κόσμο. Βλέποντας αυτά, ο Δίας έστειλε τον Ερμή (αγγελιοφόρο των Θεών) στον Άδη ζητώντας του να επιτρέψει την άνοδο της Κόρης για να ηρεμήσει η Δήμητρα. Ο Άδης την έστειλε αφού πρώτα της έδωσε να φάει καρπό ροδιού για να εξασφαλίσει την επιστροφή της.

Η Κόρη συνάντησε την μητέρα στην Ελευσίνα, όμως μόλις η Δήμητρα αντιλήφθηκε ότι η κόρη της έφαγε τον καρπό κατάλαβε ότι δε μπορεί να την κρατήσει για πάντα κοντά της. Τη λύση έδωσε η Ρέα (μητέρα του Δία, του Άδη και της Δήμητρας) μέσω της οποίας έγινε συμβιβασμός ανάμεσα στους θεούς και αποφάσισαν ότι η Περσεφόνη θα περνούσε το 1/3 του χρόνου με τον σύζυγο της Άδη και τα 2/3 στον Όλυμπο με την μητέρα της. Έτσι πείστηκε και η Δήμητρα να γυρίσει στον Όλυμπο και μόλις βγήκε από τον ναό που είχε κλειστεί, η γη άνθισε και η Δήμητρα έδειξε στους άρχοντες της πόλης τον τρόπο με τον οποίο ήθελε να την λατρεύουν...

Όταν λοιπόν βρίσκεται στη γη, η φύση όλη, χαίρεται πολύ. Τα δέντρα ανθίζουν, τα φύλλα ξαναβγαίνουν. Όταν βρίσκεται στον Άδη, η φύση λυπάται πολύ. Τα δέντρα μένουν γυμνά, χωρίς φύλλα στα κλαδιά. Έτσι έγιναν οι τέσσερις εποχές του χρόνου. Όταν η Περσεφόνη μένει στη γη έχουμε την άνοιξη, το καλοκαίρι και το φθινόπωρο. Όταν φεύγει στον Άδη, έρχεται ο χειμώνας.

Ο μύθος της Δήμητρας και της κόρης της Περσεφόνης είναι αλληγορικός – όπως εξάλλου και οι περισσότεροι μύθοι – και αναφέρεται στην αναγέννηση της βλάστησης, μετά το «θάνατό» της κατά τη διάρκεια του χειμώνα, καθώς και την αιώνια λαχτάρα του ανθρώπου για την αθανασία.

Ο ΤΟΠΟΣ, Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ

Ο μύθος της Περσεφόνης είναι ένας από τους πολλούς μύθους που υπάρχουν στον κόσμο για την εναλλαγή των εποχών στη γη. Ένας από τους τόπους όπου ο μύθος αυτός ήταν ιδιαίτερα σημαντικός είναι η Ελευσίνα όπου στο παρελθόν πραγματοποιούνταν τα "ελευσίνια μυστήρια", τελετές αφιερωμένες στον αποχωρισμό της Δήμητρας από την κόρη της την Περσεφόνη και στην κάθοδο της Περσεφόνης στον Άδη.

Σήμερα η Ελευσίνα είναι μια βιομηχανική πόλη της δυτικής Αττικής, που απέχει 23 χλμ. από την Αθήνα. Υπήρξε μια από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαίας Αττικής. Ο επισκέπτης της περιοχής δεν μπορεί να φανταστεί το ένδοξο παρελθόν της πόλης, καθώς οι βιομηχανίες που εδρεύουν στην περιοχή έχουν αλλοιώσει τη φυσιογνωμία της. Κι όμως εδώ άκμασε μια σπουδαία πόλη, η ιστορία της οποίας είναι πλούσια σε γεγονότα και μυθολογικές αφηγήσεις.

Η πόλη ιδρύθηκε την 2η χιλιετία π.Χ. και αναπτύχθηκε την μυκηναϊκή εποχή σε μια ισχυρά οχυρωμένη πόλη, κυρίως λόγω της στρατηγικής γεωγραφικής της θέσης. Από τότε στην περιοχή λατρεύονταν η Δήμητρα, ως θεά της φύσης, της άνοιξης και της γεωργίας. Τον 8ο αιώνα π.Χ. το ιερό της απέκτησε πανελλήνιο χαρακτήρα. Τα Ελευσίνια μυστήρια που γίνονταν προς τιμήν της θεάς, καλύπτονταν από μυστικισμό και έτσι ακόμη και σήμερα γνωρίζουμε λίγα πράγματα σχετικά με τη λατρεία της Δήμητρας, η οποία διήρκεσε 15 αιώνες με χιλιάδες μνημόνους. Τα μεγάλα Ελευσίνια Μυστήρια άρχιζαν στην Ελευσίνα, από όπου ξεκινούσε μια εντυπωσιακή πομπή που κατευθυνόταν προς την

Αθήνα. Επικεφαλής της πομπής ήταν η ιέρεια της ναού της Δήμητρας. Τα μυστήρια τέλειωναν με τελετές προς τιμήν των νεκρών. Τα Ελευσίνια μυστήρια καταργήθηκαν τον 4ο μ.Χ. αιώνα από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Θεοδόσιο.

Διαθεματική προσέγγιση

Γλώσσα

Αναλύσαμε τη δομή του κειμένου και τα εκφραστικά μέσα.

(στίχοι, στροφές, ομοιοκαταληξία, εικόνες, μεταφορές, ύφος, κ.ά.)

Ψάξαμε στο λεξικό άγνωστες λέξεις και φράσεις.

Γράψαμε τις δικές μας προτάσεις για να «ξαναβγεί η Περσεφόνη στο μπαλκόνι».

Βρήκαμε πληροφορίες για τον ποιητή Νίκο Γκάτσο και τον συνθέτη Μάνο Χατζηδάκη.

Ιστορία-Μυθολογία

Μελετήσαμε τόσο το μύθο της Περσεφόνης όσο και άλλους μύθους από διάφορους πολιτισμούς για την εναλλαγή των εποχών, συγκρίναμε τους μύθους μεταξύ τους αλλά και με παλιότερες και σύγχρονες θεωρίες των φυσικών επιστημών που αφορούν τις εποχές και το κλίμα στις διάφορες περιοχές της γης.

Μουσική

Ακούσαμε το τραγούδι σε διαφορετικές εκτελέσεις, μάθαμε ποιος το μελοποίησε, το τραγουδήσαμε και εμείς.

Εικαστικά-Τέχνη

Βρήκαμε έργα τέχνης σχετικά με το θέμα, φτιάξαμε τις δικές μας ζωγραφιές, δραματοποιήσαμε σκηνές από το ποίημα.

Μελέτη περιβάλλοντος

Ερευνήσαμε τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και τα σύγχρονα περιβαλλοντολογικά προβλήματα. Φτιάξαμε το δικό μας κήπο με αρωματικά φυτά.

Τεχνολογία

Περιηγηθήκαμε στο Διαδίκτυο βρίσκοντας βίντεο σχετικά με το ποίημα, αλλά και οποιαδήποτε πληροφορία χρειαζόμασταν.

Λογοτεχνία

Ψάξαμε και διαβάσαμε βιβλία, ποιήματα, παραμύθια σχετικά με το ποίημα.

